

**Programa școlară
pentru disciplina**

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

**pentru școlile și secțiile cu predare
în limba maghiară**

CLASELE a III-a – a IV-a

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a și a IV-a din învățământul primar. Alocarea orară pentru această disciplină, conform planului-cadru, este de 4 ore/săptămână.

Cadrul comun pe baza căruia a fost elaborată această programă accentuează aspectul comunicativ-funcțional al învățării limbii și literaturii române în contextul actual. Această abordare pune accent pe utilizarea limbii ca mijloc de comunicare. Activitățile de predare-învățare-evaluare plasează elevul în situații de utilizator activ al limbii române.

Programa școlară urmărește proiectarea curriculară centrată pe competențe, care corespunde cercetărilor din psihologia cognitivă, conform cărora prin competențe se realizează transferul și mobilizarea cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor în situații noi.

În acest context, programa școlară a fost realizată pe baza următoarelor documente:

- *Key Competences for Lifelong Learning* — a European Reference Framework, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006, (Recomandarea Parlamentului European vizând competențele cheie) în Official Journal of the EU, 30 dec. 2006. Din acest document au fost extrase elementele componente ale competenței de comunicare.
- *PIRLS Assessment Framework*, <http://timssandpirls.bc.edu/pirls2011/framework.html> (Studiul internațional privind progresul competențelor de lectură la finalul învățământului primar, la care România participă din 2001 – cu teste în limbile română și maghiară). Acest document a facilitat dezvoltarea unor competențe, activități de lectură și structurarea conținuturilor.
- *The European Language Portfolio* (Portofoliul european al limbilor) http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Portfolio_EN.asp. Acest document a orientat reflecția asupra competențelor de comunicare.

Alături de racordarea fără echivoc la tendințele actuale în didactica comunicării pe plan internațional, documentul de față își propune o consolidare a abordării educaționale centrate pe nevoile elevilor în societatea contemporană. Dincolo de retorici, propunem formulări ancorate în cotidian, care să ofere elevilor achiziții de calitate în domeniul comunicării, în contexte semnificative de învățare.

Cadrul comun oferă o mare flexibilitate pentru aplicarea în practică, fiind astfel posibile strategii didactice variate, inovative, pentru structurarea competențelor de comunicare și pentru dezvoltarea unor contexte relevante de învățare, adaptate nivelului și intereselor grupului de elevi.

Din punct de vedere formal, acest cadru comun continuă modelul curricular avansat de programele pentru clasa pregătitoare, clasele I și a II-a aprobate în 2013.

Prezentată sintetic, valoarea adăugată adusă de studiul limbii române în clasele a III-a și a IV-a, comparativ cu clasele anterioare, constă în următoarele aspecte:

- se formează competențele specifice claselor a III-a și a IV-a;
- se urmărește activizarea și dezvoltarea lexicului, formarea și dezvoltarea deprinderilor de citire conștientă, de comprehensiune a textelor citite, de comunicare corectă, atât oral, cât și în scris.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară* orientează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate. Acestea constituie modalități de organizare a activităților didactice.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor, fiind grupate pe următoarele domenii:

- Funcții ale limbii (acte de vorbire)
- Textul
- Variabilitatea și regularitățile limbii

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, modalități de abordare a conținuturilor învățării, recomandări privind proiectarea activității didactice, inclusiv elemente de evaluare continuă. Pornind de la competențele generale, sunt analizate strategiile de formare care contribuie predominant la realizarea acestora.

Competențe generale

- 1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare**
- 2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare**
- 3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare**
- 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea semnificației globale a unui mesaj oral clar articulat, emis cu viteză normală, în contexte familiare - selectarea variantei corecte dintr-un set prezentat (imagine semnificativă și imagini plauzibile/distractori) pe baza mesajului audiat - exerciții de înțelegere globală de tipul „completează”, „încercuiește”, „bifează”, „grupează” - alegerea variantei corecte în exerciții de tip adevărat/fals - formularea de răspunsuri la întrebări - formularea de întrebări pe baza mesajului audiat - jocuri de simulare a mesajului audiat - exerciții de executare a unor comenzi emise de diferiți interlocutori etc. 1.2. Receptarea corectă a mesajelor audiate prin sesizarea unor regularități ale limbii - exerciții de ascultare (texte audio: cântece, monologuri, dialoguri, povești, reclame, secvențe din desene animate) pe diferite teme cotidiene - exerciții de observare a unor mărci specifice (de ex. plural/gen etc.) - exerciții de semnalare a corectitudinii/incorectitudinii gramaticale apărute în exprimarea proprie sau a colegilor 1.3. Deducerea sensului unui cuvânt nou prin raportare la un mesaj emis clar și rar - exerciții de sesizare a cuvintelor/structurilor lexicale care împiedică înțelegerea mesajului audiat - exerciții de explicare a sensului cuvântului prin mijloace verbale, nonverbale și paraverbale, pornind de la contextul audiat - corelarea cuvântului cu imaginea potrivită/explicația corectă dintr-un set	1.1. Identificarea semnificației globale a unui mesaj oral, emis cu viteză normală, în contexte previzibile - alegerea imaginilor care sugerează semnificația mesajului dintr-un set de imagini date - activități de confirmare a răspunsului corect prin bifare/completare de tabel - formularea de răspunsuri la întrebări, folosind modalități variate de exprimare - exerciții de culegere de informații prin formularea de întrebări pe baza mesajului audiat - reprezentarea prin pantomimă a mesajelor interlocutorilor dintr-un text dialogat - descifrarea semnificației unui anunț radio/ scurtă narațiune/scurtă poezie - vizionarea de emisiuni pentru copii (online sau TV) pe teme de interes pentru clasa de elevi - vizionarea de scurtmetraje animate sau filme scurte pentru copii etc. 1.2. Sesizarea structurilor gramaticale incorecte din mesajele audiate în vederea corectării acestora - exerciții de discriminare a structurilor gramaticale corecte de cele incorecte prin semnalizare sau prin bifare - exerciții de semnalare a structurilor gramaticale incorecte apărute în exprimarea proprie sau a colegilor - exerciții de sesizare a dezacordurilor etc. 1.3. Decodarea sensului cuvintelor necunoscute din diferite mesaje orale - exerciții lexicale de înțelegere a sensului cuvintelor câmpului semantic vizat - intuirea sensului unui cuvânt dintr-o secvență audio/video (emisiuni pentru copii, desene animate, documentare National Geographic) - exerciții de stabilire a sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la context

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
de definiții date/sinonime etc.	- explicarea sensului cuvântului etc.
1.4. Manifestarea receptivității față de mesajele interlocutorului emise în contexte de comunicare cunoscute - jocuri simple prin care copiii formulează întrebări legate de mesajele audiate - jocuri de rol de tipul vorbitor-ascultător, vizând formarea comportamentului de ascultător - jocuri de grup cu teme date - solicitarea repetării unui mesaj (de exemplu, „Ce-ai spus?/ Mai spune o dată”) - solicitarea unei explicații (de exemplu, „adică .../ce înseamnă ...?”) - simulări ale unor situații concrete de comunicare pe teme cotidiene concrete etc.	1.4. Manifestarea interesului pentru receptarea mesajelor orale emise în diferite situații de comunicare - exerciții de practicare a ascultării active, a înțelegerii față de mesajele emise de diferiți interlocutori - ascultarea/vizionarea unor cântece, secvențe din filme/știri/buletin meteo/reclame/documentare în limba română - activități în perechi/jocuri de grup cu teme date - jocuri pentru sesizarea semnificației unor mesaje bruiate, trunchiate, articulate defectuos - activități de grup în care soluționarea temei necesită angajarea verbală a tuturor membrilor - practicarea unor jocuri clasice în perechi sau în grupe - Șah, Nu te supăra, frate etc.

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Utilizarea cuvintelor, sintagmelor, expresiilor noi în enunțuri proprii cu scopul solicitării/oferirii de informații, pe teme familiare - exerciții de exprimare orală după modele date - exerciții de completare a unor enunțuri date cu cuvinte/sintagme potrivite - exerciții de transformare/completare a unor enunțuri după modele date - scurte relatări pe baza întrebărilor de sprijin - exerciții-joc de comparare a unor evenimente și personaje cunoscute sau din povești - interacțiuni cu diverși parteneri de dialog/ colegi prin jocuri de rol, activități în perechi, activități în grup - dialoguri în perechi/grup etc.	2.1. Alcătuirea unor mesaje orale corecte în schimbul de informații, pe teme cunoscute - exerciții de reglare a intonației, a vitezei proprii de a vorbi - exerciții de utilizare în enunțuri proprii a cuvintelor și structurilor lexicale învățate - exerciții de completare a enunțurilor cu informații potrivite - exerciții de povestire orală a unor texte citite sau a unor mesaje audiate - interacțiuni între elevi prin întrebări și răspunsuri (exprimarea acordului/dezacordului, formularea scurtă a unei păreri) - activități de grup: relatări ale unor întâmplări simple, din experiența proprie - interacțiuni cu colegii prin jocuri de rol, activități în perechi, activități în grup - exerciții de monolog cu sprijin - dialoguri în perechi/grup etc.

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.2. Descrierea unui obiect/unei ființe din universul apropiat pe baza unor întrebări simple/unui suport iconic - răspunsuri la întrebări de tipul: „Ce culoare are? E mare? E mic? E lung? E drăguț?” - realizarea unei descrieri elementare folosind una-două trăsături - descrierea unui obiect/unei ființe, prin desen/colaj, urmată de verbalizarea câtorva elemente - identificarea și numirea unor trăsături ale obiectelor/ființelor din universul apropiat - descrierea frontală, cu sprijin din partea profesorului, a obiectelor școlare/a unor elemente vizuale dintr-un afiș/dintr-o carte uriașă - descrierea colegului de bancă, cu sprijin din partea profesorului sau a altui coleg etc. 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup - răspuns la întrebări simple de control („Ce faci? Ce ai făcut? Ce ai făcut mai întâi? Și apoi?”) - prezentare simplă a unei teme - intuirea unor regularități ale limbii (intuirea genului, a numărului etc.) 2.4. Manifestarea interesului pentru schimbul de mesaje în diferite situații de comunicare - jocuri de rol de tipul vorbitor-ascultător, vizând formarea comportamentului de vorbitor - jocuri de construire a unor secvențe dialogate pe teme cunoscute - exerciții de dezvoltare a inițiativei comunicative și a curajului de a interveni în actul comunicării - interacțiuni în activități în grup, în perechi - proiecte în perechi/ grupuri mici etc.	2.2. Descrierea unui personaj dintr-o carte/dintr-un desen animat/film pentru copii pe baza unui set de întrebări/plan simplu - identificarea câtorva trăsături ale personajului - participarea într-un joc de rol pentru a intra în pielea personajului - realizarea unui portret al personajului, folosind mai multe coduri (desen/colaj, ritm/melodie, pantomimă etc.); verbalizarea și comentarea acestei descrieri de către cel care a realizat-o sau de un coleg - exerciții de descriere simplă a unui personaj cunoscut pe baza unor întrebări de sprijin - colaborarea pentru descoperirea punctelor dintr-un plan simplu în vederea descrierii unui personaj etc. 2.3. Prezentarea unor activități zilnice sau a unor întâmplări citite - prezentarea derulării, în ordine cronologică, a unor activități zilnice - discutarea unor criterii pentru aprecierea prezentării orale - concurs de prezentări orale pe o temă anunțată (de exemplu, serbarea de Crăciun, vizită la muzeu, vizită la mall, vizionarea filmului 3D) cu juriu format din elevii clasei - observarea unor regularități ale limbii (intuirea persoanei, a timpului) - autocorectarea, cu sprijin, a unor abateri în exprimarea orală etc. 2.4. Manifestarea interesului pentru schimbul de idei pe teme cunoscute - jocuri de rol de tipul vorbitor-ascultător, vizând dezvoltarea comportamentului de vorbitor - jocuri care se bazează pe întrebări reciproce - simularea unor situații de comunicare reale - dramatizarea unor schițe sau a unor scene din povești cunoscute - dezvoltarea de proiecte interdisciplinare la clasă, în școală sau în comunitate în cadrul unui grup mic - exprimarea propriilor opinii în legătură cu un fapt cunoscut, o întâmplare trăită - organizarea unui eveniment (o serbare, o expoziție cu afișe realizate în urma lecturilor) etc.

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Desprinderea semnificației globale a unui text scurt citit - exerciții de recunoaștere a semnificației textului citit, pe baza unor imagini, cuvinte sau structuri lexicale - exerciții de tipul „adevărat”/„fals” - exerciții de tipul alegere multiplă - formularea de răspunsuri la întrebări - formularea de întrebări pe baza mesajului citit - exerciții de completare a unor enunțuri pe baza textului etc.	3.1. Decodarea semnificației globale și a informațiilor de detaliu din texte informative sau literare - lectura activă, cu creionul în mână - activități în perechi pentru clarificarea unor aspecte neînțelese din textul citit - exerciții de identificare a cuvintelor cheie din mesaje citite - formularea de întrebări pe baza textului citit - punerea în funcțiune a unei jucării/unui aparat simplu pe baza instrucțiunilor de folosire - exerciții de identificare a personajelor, a locului, a timpului acțiunii etc.
3.2. Identificarea secvențelor narative, dialogate și a celor descriptive dintr-un text - exerciții de identificare a elementelor descriptive dintr-un text - exerciții de identificare a dialogului prezent într-un text narativ - exerciții de evidențiere a diferențelor dintre o descriere și un dialog - exerciții de delimitare a unui text narativ în fragmente logice pe baza alineatelor - exerciții de potrivire a fragmentelor de text cu imagini/titluri etc.	3.2. Identificarea ideilor principale dintr-un text citit - exerciții de citire explicativă și selectivă pentru desprinderea informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un text citit - selectarea din text a caracteristicilor fizice și morale ale personajelor - exerciții de delimitare a unui text în fragmente logice - exerciții de formulare a ideilor principale într-o succesiune logică - exerciții de dezvoltare a ideilor principale într-un șir de enunțuri - exerciții de discutare a textelor narative citite, în funcție de următorii parametri: „Cine?” (personajele), „Ce face?” (acțiunea), „Când?”, „Unde?” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), „Cum?” (modul de desfășurare a acțiunii) - exerciții de interpretare a ideilor și informațiilor din textul citit - exerciții de identificare a temei din poeziile studiate etc.
3.3. Extragerea unor informații de detaliu din texte citite - lectura activă, cu creionul în mână - lucru în perechi cu scopul de a lămuri aspecte neînțelese - folosirea jurnalului cu dublă intrare - răspunsuri la întrebări de tipul: cine? ce? cum? de ce? - exersarea extragerii de informații explicit formulate din textul citit - exerciții de selectare de informații - folosirea unor organizatori grafici simpli	3.3. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare - activități în perechi pe baza unor întrebări reciproce - lectura unui text, utilizând metoda SINELG - realizarea, în perechi sau în grup, a unei diagrame Venn, pornind de la aspectele comune și de la diferențele referitoare la anumite elemente din text - folosirea organizatorilor grafici creați de copii sau oferiți de profesor - formularea unor concluzii directe pe baza textului citit etc.

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
- exerciții de recunoaștere și de prezentare sumară a trăsăturilor fizice și morale ale personajelor etc.	
3.4. Formularea unui răspuns emoțional față de un scurt text literar citit - exerciții de exprimare a primelor reacții față de cele citite folosind coduri diverse – desen, mimă, schemă, ritm/ melodie etc. - exprimarea unei emoții prin exerciții de tipul „dacă aș fi (personajul) ... m-aș simți/ aș fi.....” (trist/ bucuros/ supărat etc.)	3.4. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii - exerciții de sesizare a asemănărilor și deosebiriilor dintre lumea reală și cea imaginară prezentată în textele citite - realizarea de postere/ organizatori grafici pentru a indica relația dintre text (literar sau de informare) și experiențele proprii etc.
3.5. Formularea unei păreri despre o poveste scurtă ilustrată și personajele acesteia - exerciții de exprimare personală pe baza elementelor din text - exprimarea acordului/ dezacordului față de acțiunile, atitudinile unor personaje etc.	3.5. Extragerea dintr-un text ilustrat a unor elemente semnificative pentru a formula o opinie referitoare la mesajul citit - realizarea de liste cu aspecte semnificative descoperite în texte și clasificarea acestora (cum este un personaj, ce face un personaj, cu cine vorbește un personaj) - identificarea caracteristicilor unui obiect/ animal dintr-un scurt text de informare - descoperirea unor „dovezi” în text, referitoare la trăsăturile unui personaj - identificarea unor elemente relevante pentru a formula o opinie etc.
3.6. Manifestarea interesului pentru citirea corectă, fluentă în limba română - exerciții de citire cu voce tare, în gând, în lanț, de tip ecou, selectivă, explicativă - exerciții de citire a textelor, respectând intonația impusă de semnele de punctuație - exerciții de citire pe roluri - vizite la biblioteca școlii etc.	3.6. Manifestarea interesului pentru lectură - exerciții de reglare a intensității și volumului vocii, precum și a ritmului vorbirii corespunzător încărcăturii afective a mesajului - exerciții de exprimare a propriilor gânduri, sentimente în legătură cu faptele și acțiunile personajelor prezentate în texte literare - elaborarea unor miniproiecte pe baza textelor citite - concursuri legate de conținutul textelor/cărților citite

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal, adaptate destinației și scopului comunicării - exerciții de formulare a răspunsurilor la întrebări, pe baza unui text studiat - exerciții de redactare a enunțurilor pe baza unor ilustrații/ benzi desenate,	4.1 Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital, adaptate destinației și scopului comunicării - exerciții de formulare în scris a ideilor principale - exerciții de ordonare a unui șir de enunțuri într-o succesiune logică

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<i>sau pe baza unui text studiat, folosind cuvinte sau întrebări de sprijin (3-5 enunțuri)</i> - alcătuirea de texte funcționale simple, pe baza unor cuvinte/structuri lexicale date - realizarea unui afiș pentru promovarea unei serbări/ a unui concurs/ a unui proiect/ a unei tombale - scrierea unui bilet	- exerciții de redactare a unor texte scurte, pe baza unui șir de ilustrații/benzi desenate, sau pe baza unui text studiat - alcătuirea de texte funcționale scurte, pe suport hârtie sau digital, folosind cuvinte/structuri lexicale date - comunicarea între elevi sau cu profesorul pe o diversitate de subiecte prin email sau SMS (întrebări legate de: teme, modul de rezolvare a unui exercițiu etc.) - scrierea unei invitații la o zi de naștere, la un film, la un picnic etc. - completarea corectă a datelor destinatarului pe un plic sau în format digital etc.
4.2. Realizarea unor scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin - formularea de răspunsuri la 3-5 întrebări despre obiecte la îndemână (de exemplu, „Cum este radiera? La ce folosește? Găsește și o utilizare neobișnuită!”) - jocuri de tipul „Descoperă la ce ne-am gândit” (elevul va formula întrebări de tipul „Este mare? Este mic? Ce culoare are? La ce folosește?” etc.) 4.3. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe, de ortografie și de punctuație în enunțurile/mesajele redactate - revizuirea enunțurilor/mesajelor redactate - autoevaluarea sau interevaluarea enunțurilor/mesajelor redactate - discutarea problemelor apărute la despărțirea în silabe, la respectarea regulilor de ortografie și de punctuație (fără teoretizări) - completarea semnelor de punctuație într-un mesaj fără punctuație și discutarea rezultatelor - copieri, transcrieri, dictări de enunțuri/mesaje, în care se regăsesc ortogramele discutate/studiate etc.	4.2. Redactarea unei scurte descrieri de tip portret pe baza unor întrebări de sprijin - prezentarea sumară (4-6 enunțuri) a unei persoane cunoscute (mama, colegul de bancă, prietenul, profesorul) - descrierea unor animale de companie (4 – 6 enunțuri) - prezentarea unui personaj de poveste/film/serial pentru copii (4-6 enunțuri) etc. 4.3. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în textele redactate - autoevaluarea sau interevaluarea textelor redactate - discutarea greșelilor de ortografie și de punctuație - revizuirea textelor redactate
4.4. Manifestarea disponibilității pentru formularea în scris a unor idei - alcătuire de enunțuri scurte în diferite situații de comunicare - exerciții de evaluare/autoevaluare a redactării îngrijite și corecte a enunțurilor și mesajelor scrise - participarea, alături de colegi și profesor, la activități de grup/proiecte - expoziții de afișe/ alte produse scrise realizate în urma activităților etc.	4.4. Manifestarea interesului pentru redactarea de texte informative și funcționale - alcătuire de texte scurte în diferite situații de comunicare - exerciții de evaluare/autoevaluare a redactării îngrijite și corecte a diverselor tipuri de texte - realizarea unei cărți uriașe pentru colegii de la clasa pregătitoare pe o

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	<i>temă propusă de cei mici/ de profesori sau de clasă</i> - realizarea de afișe pentru promovarea unor evenimente din școală; concurs de afișe etc.

Conținuturi¹

Conținuturile din lista de mai jos constituie mijloace pentru dezvoltarea competențelor de comunicare, respectiv baza de operare prin care se structurează competențele; conținuturile nu se tratează în sine; se va evita metalimbajul.

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Funcții ale limbii (acte de vorbire)	- inițierea, menținerea și încheierea unui scurt dialog	- inițierea, menținerea și încheierea unui schimb verbal, având ca temă textele/temele studiate sau teme familiare
	- utilizarea formulelor de salut, de prezentare, de solicitare, de mulțumire, de urări (pentru diferite evenimente)	- utilizarea formulelor de salut, de prezentare, de permisiune, de solicitare, de mulțumire, de urări (pentru diferite evenimente)
	- exprimarea acordului sau dezacordului în legătură cu atitudinea unei persoane	- exprimarea acordului sau dezacordului în legătură cu un fapt sau cu atitudinea unei persoane
	- oferirea de informații (referitoare la universul apropiat)	- solicitarea și oferirea unor informații despre activitățile zilnice
	- cererea de informații (referitoare la universul apropiat)	- oferirea/ cererea de informații referitoare la universul școlii sau extrașcolar
Textul	- descrierea scurtă, simplă (de obiecte, ființe din universul imediat)	- descrierea simplă (de obiecte/ persoane/ personaje cunoscute)
	- povestirea unor fapte și întâmplări în ordine cronologică, după un text și/sau un suport vizual	- povestirea unei acțiuni/ întâmplări cunoscute (trăite, vizionate/citite)
	- textul pentru lectură are minimum 200 de cuvinte	- textul pentru lectură are minimum 350 de cuvinte
	- scurt text literar narativ (povești, povestiri – adaptate nivelului de vârstă)	- text literar narativ (povești, povestiri, fabule – adaptate nivelului de vârstă)
	- poezii adecvate nivelului de vârstă	- poezii adecvate nivelului de vârstă
	- text de informare și funcțional: afiș, fluturaș, bilet, tabel sau alt tip de organizator grafic, invitație; în funcție de dotări – SMS și email	- text literar/nonliterar descriptiv (adaptat nivelului de vârstă)
		- text de informare și funcțional: afiș, tabele, diagramă Venn sau orice alt tip de organizator grafic adecvat vârstei, invitație; în funcție de dotări – SMS și email

¹Domeniile de conținut propuse sunt selectate din lista oferită în descriptivul de conținuturi ale competenței de comunicare în limba maternă din Recomandarea Parlamentului european privind cadrul de referință pentru competențe cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți.

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Variabilitatea și regularitățile limbii	- intuirea claselor morfologice – substantiv, adjectiv calificativ, pronume personal, verb (fără utilizarea terminologiei)	- intuirea numărului, a genului (fără utilizarea terminologiei)
	- intuirea numărului, a genului (fără utilizarea terminologiei).	- intuirea acordului dintre substantiv și adjectiv (fără utilizarea terminologiei)
		- intuirea persoanei, a timpului (fără utilizarea terminologiei)
		- intuirea relațiilor simple dintre cuvinte: subiect – predicat (fără utilizarea terminologiei)

Sugestii metodologice

În clasele a III-a și a IV-a, este continuată construirea achizițiilor a căror structurare a început în ciclul anterior (clasa pregătitoare, clasele I și a II-a). Competențele generale rămân aceleași, acestea jalonând codarea și decodarea de mesaje orale și scrise.

Comunicarea elevilor are loc în mediul școlar și devine obiect al reflecției și al învățării. Din acest motiv, competențele specifice reprezintă trepte în structurarea comunicării orale și scrise.

Pentru un demers eficient sugerăm:

- folosirea limbii-țintă în enunțuri simple, pentru orice situație de comunicare din clasă, încurajarea descoperirii sensului unor cuvinte și a unor structuri lexicale în context, oferirea de explicații în limba maternă pentru elementele lexicale al căror sens nu poate fi dedus din context
- utilizarea non-verbalului pentru a sprijini învățarea intuitivă, profesorul recurgând la mimă, desen, filmulețe, pentru a oferi puncte de acces relevante pentru copii sau pentru a explica un concept;
- organizarea de activități pe grupe pentru a stimula interacțiunea în limba țintă; acest context de lucru este și un context de comunicare securizant în care elementele specifice limbii țintă (de la acte de vorbire la modele intonatorii) capătă funcționalitate fără niciun efort.
- monitorizarea activităților pe grupe în vederea folosirii limbii țintă;
- oferirea de exemple și analogii reprezentative pentru intuirea regularităților limbii (articularea atentă și eventuala scriere pe tablă a unor cuvinte pentru a-i sprijini pe elevi în a observa anumite mărci gramaticale, copiii structurându-și astfel progresiv regula); asemenea exemple nu ar trebui să facă obiectul unor lecții sau secvențe de lecții separate ci să apară în mod firesc pe parcursul diverselor activități de comunicare (profesorul propune un „stop-cadru” pentru observarea regularității și oferă mai multe exemple, eventual solicitând elevilor să găsească și ei ceva similar; profesorul și clasa pot dezvolta împreună un set de semne/gesturi convenționale care să le amintească elevilor anumite regularități: de exemplu, palma deschisă în sus pentru o anume terminație la care se încurcă elevii, o buclă cu degetul pentru a aminti diferența de gen etc. – important este ca elevii să recunoască rapid semnul ca să-și amintească regula);
- recurgerea la un context autentic de comunicare, creat în clasă pentru a practica actele de vorbire recomandate și pentru a dezvolta competențele stipulate;
- stimularea exprimării orale și scrise simple, cu performări elementare care se pot dezvolta progresiv – de exemplu, în cadrul descrierii vom începe cu o singură trăsătură simplă (mic, mare, culori), apoi vom trece la două trăsături (de exemplu dimensiune + culoare) și așa mai departe;
- propunerea de teme motivante de lucru – teme simple pentru care se oferă sprijin în clasă sau prin intermediul TIC atunci când există dotare;
- propunerea de sarcini de lucru la alegere pentru a stimula implicarea elevilor; diversificarea sarcinilor de lucru se poate face în funcție de profilul cognitiv al elevului (ca răspuns la o solicitare de lectură elevii pot desena/mima/explica pentru a indica ceea ce au înțeles din text), de nivelul de achiziție (de exemplu, relatarea unei acțiuni sau a mai multora), de interese (de exemplu, modalități de lucru la proiecte sau de prezentare a acestora);

Modelul comunicativ-funcțional și abordarea conținuturilor

În documentul de față, categoriile de conținut sunt preluate dintre cele stipulate în Recomandarea Parlamentului European pentru formarea competențelor-cheie. Conținuturile sunt tratate ca bază de operare pentru structurarea competențelor, nu ca scopuri în sine.

În privința elementelor de construcție a comunicării, am optat pentru intuirea regularităților limbii, pentru identificarea acestora în context și pentru abordarea categoriilor gramaticale și a claselor morfologice din perspectivă funcțională, aplicativă. Se va opera cu aceste noțiuni intuitiv, fără a le defini, fără teoretizări.

Receptarea mesajelor orale și scrise

Atât la clasa a III-a, cât și la a IV-a, sunt incluse enunțuri specifice pentru receptarea globală a unui mesaj oral, având în vedere că, în clasele anterioare, această operare nu a constituit un scop explicit al învățării.

Înțelegerea globală a mesajului sprijină ascultătorul să discearnă dacă este necesar să acorde atenție într-un anume context de comunicare. Înțelegerea globală, odată consolidată, permite și alte

operări necesare înțelegerii și participării în tranzațiile verbale, care să conducă la interacțiuni responsabile social, în spațiul școlii și în afara lui.

În privința receptării mesajului scris, accentele formative sunt pe semnificații și pe explorarea acestora la nivelul textului. Lectura este un scop explicit al învățării, de maximă importanță pentru cunoaștere și pentru dezvoltarea personală a elevului, nefiind utilizată ca mijloc pentru practicarea vocabularului și a gramaticii.

Se recomandă atât valorificarea metodelor tradiționale, cât și a celor moderne (lectura predictivă, metode de stimulare a gândirii critice, metoda „Știu/Vreau să știu/Am învățat”, metoda SINELG, jurnalul cu dubla intrare, diagrama Venn etc.), adaptate particularităților de vârstă și lingvistice ale elevilor, precum și specificului textului abordat.

Textele vor fi alese în funcție de interesele copiilor. Este utilă organizarea unei discuții cu elevii pentru a afla preferințele lor de lectură. Lungimea textului propus ar trebui să crească progresiv (de la o lună la alta). Recomandăm folosirea unei varietăți de texte care să cuprindă și elemente iconice – afiș, plan, tabel, bandă desenată, cărți uriașe, plante bogat ilustrate etc. Este importantă stimularea reacției emoționale la lectura textului literar, chiar dacă acesta este foarte scurt. De asemenea, este necesară stimularea explorării textului (de informare sau literar) pentru a descoperi semnificații, nu doar aspecte explicite.

Tematica orientativă a textelor

Tematica textelor va reflecta universul copilăriei și valorile proprii acestuia.

Se vor evita arhaismele, regionalismele, neologismele, precum și verbele la perfect simplu și mai mult ca perfect. Se recomandă adaptarea textelor la particularitățile de vârstă și la specificul studiului limbii române ca limbă nematernă, textele având un limbaj accesibil. Autorii de manuale pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, sau texte nonliterare. Aceștia vor avea libertatea de a decide cu privire la structurarea și configurarea unităților de conținut din programă, precum și cu privire la tratarea didactică a noțiunilor.

Listă orientativă de autori

Ana Blandiana, Anton Pann, Aurel Turcuș, Cezar Petrescu, Constantin Cubleşan, Daniela Crăsnaru, Duliu Zamfirescu, Eduard Jurist, Elena Farago, Elisabeta Preda, Emil Gârleanu, Emilia Căldăraru, Emilia Plugaru, Gellu Naum, George Coșbuc, George Țârnea, Gheorghe Onea, Ion Creangă, Ion Pas, Ionel Teodoreanu, Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu, Mircea Cărtărescu, Mircea Sântimbreanu, Nina Casian, Octav Pancu-Iași, Otilia Cazimir, Passionaria Stoicescu, Petre Ghelmez, Petre Ispirescu, Silvia Kerim, Spiridon Vanghelie, Sultana Craia, Tudor Arghezi, Valentina Teclici, Vasile Alecsandri, Victor Eftimiu, Victor Prohin, Victor Sivetidis, Viniciu Gafița, Virgil Carianopol, Vladimir Colin, Carlo Collodi, Charles Perrault, Esop, Frații Grimm, Hans Christian Andersen, Jeff Kinney, L.N. Tolstoi etc.

Exprimarea orală și scrisă

În privința producerii de mesaje orale și scrise, accentele formative sunt puse pe valorizarea intereselor elevilor din perspectiva exprimării de idei, de păreri, de emoții pe tematici relevante pentru experiențele lor. Succesul unor activități de exprimare depinde de semnificația lor pentru elevul înțeles în individualitatea sa, cu un profil cognitiv și afectiv propriu. Totodată, sunt valorizate experiențele de interacțiune care pun bazele nu doar pentru comunicarea eficientă, dar și pentru socializare.

Temele de redactare, precum și problematicile abordate în producerea orală trebuie să traducă intenții autentice din perspectiva elevului. Rezolvarea unor sarcini stereotipe, repetitive va conduce, așadar, la abordări superficiale, la lipsa motivației și a încrederii în sine, în propriile idei.

Din acest motiv, în prezentul document, producerea de texte orale sau scrise pune accent pe relevanța contextului de comunicare, pe interogare, pe explorarea universului copilului, inclusiv prin apelul la noile tehnologii. Sunt evidențiate, de asemenea, situații în care, pentru a se exprima, elevii pot folosi și alte coduri în afara codului lingvistic (de ex. desene, colaje, ritm).

În activitățile propuse pentru dezvoltarea capacității de comunicare scrisă, recomandăm oferirea unor texte-model sau a unor puncte de sprijin pentru redactarea mesajelor, evaluarea activității elevilor să se realizeze continuu, oferindu-se posibilitatea corectării, reluării, îmbunătățirii produsului realizat.

Strategii didactice

Pornind de la contextul și aspectele specifice ale studierii limbii române la școlile și clasele cu predare în limba maghiară, se impune o abordare metodologică și lingvistică nuanțată, care are în vedere îmbogățirea permanentă a vocabularului, activizarea fondului lexical cunoscut de elevi și

utilizarea acestuia în contexte variate, formarea exprimării corecte, adecvate contextului de comunicare.

Se recomandă folosirea, în activitățile de limbă română, a metodelor activ-participative, a învățării prin cooperare, a valorificării cântecului, jocului, a activităților de pedagogia dramei, a colaborării profesor – elev, în vederea însușirii limbii române în funcțiune.

Evaluarea competențelor de comunicare orală și scrisă în limba română se va putea realiza atât prin metode tradiționale, cât și prin metode alternative, urmărind evidențierea transferurilor din limba maternă și evitarea interferențelor.

Metode propuse pentru activitățile de învățare

Metoda ȘTIU/VREAU SĂ ȘTIU/AM ÎNVĂȚAT

Este o metodă care:

- consolidează cunoștințele elevilor despre o temă dată, totodată oferă posibilitatea de a învăța informații noi;
- realizează corelarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor dobândite anterior cu cele noi;
- asigură participarea activă a elevilor la actul învățării.

Etapele utilizării metodei:

1. profesorul împarte clasa pe grupe/perechi, și cere elevilor să întocmească o listă cu tot ce știu despre tema dată;
2. se va lucra pe baza următorului tabel:

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT

3. grupele/perechile de elevi notează informațiile pe care le consideră cunoscute în prima coloană;
4. în a doua coloană elevii identifică întrebările pe care le au în legătură cu tema abordată;
5. elevii vor citi individual textul;
6. răspunsurile găsite în text la întrebările formulate anterior se trec în coloana a treia;
7. întrebările și răspunsurile primite se compară cu cunoștințele anterioare.

Metoda SINELG

SISTEMUL INTERACTIV DE NOTARE PENTRU EFICIENTIZAREA LECTURII ȘI GÂNDIRII

Metoda constă în lectura unui text însoțită de unele adnotări marginale cu următoarele semnificații:

- semnul „V” marchează conținutul care confirmă cunoștințele sau opiniile elevului;
- semnul „-” marchează conținutul textului care infirmă opiniile elevului;
- semnul „+” marchează o informație nouă;
- semnul „?” marchează un element de conținut considerat confuz de către elevi sau un element despre care ar dori să știe mai mult.

V	-	+	?
Cunoștințe confirmate de text	Cunoștințe infirmate de text	Cunoștințe noi	Cunoștințe confuze, care merită să fie analizate și aprofundate

Metoda JURNALUL CU DUBLĂ INTRARE

Este o tehnică / metodă prin care elevii:

- stabilesc o legătură între text și propria lor curiozitate și experiență;
- corelează noile informații cu experiența lor personală, cu cunoștințele anterioare;
- reflectează la semnificația pe care o are un text (un conținut informațional) pentru fiecare dintre ei;

Etapele utilizării metodei:

- fiecare elev alege din text un pasaj care l-a impresionat în mod deosebit;
- pagina de caiet este împărțită în două;

- în partea stângă fiecare elev scrie pasajul ales, iar în partea dreaptă notează comentariile personale referitoare la acel pasaj;

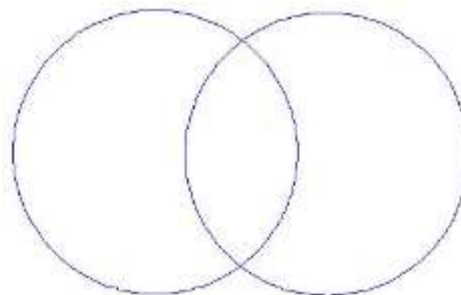
FRAGMENT	OPINII PERSONALE

- se realizează discuții de grup pe baza celor notate.

Metoda DIAGRAMA VENN

Este o metodă grafică, poate fi utilizată în activitățile de învățare sau la fixarea cunoștințelor, putând constitui și o modalitate de evaluare. Este utilă pentru a arăta asemănările și diferențele dintre două idei, personaje, trăsături, evenimente etc.

O diagramă Venn este formată din două cercuri mari care se suprapun parțial.

Etapele utilizării metodei:

- elevii (individual sau în perechi/grup) completează cercurile cu informațiile referitoare la temele de comparat;
- în zona suprapusă se desenează /notează asemănările, elementele comune temelor comparate;
- după completare se vor compara cercurile;
- în final, se face pe un poster diagrama clasei.

Proiectarea

Proiectarea activităților didactice va urmări:

- formarea și dezvoltarea competențelor specifice;
- asigurarea unei proporții rezonabile între etapele de familiarizare cu noile conținuturi, de structurare și sistematizare necesare consolidării competențelor operatorii, de consolidare și aplicare a cunoștințelor dobândite;
- relaționarea intra- și interdisciplinară, intra- și crosscurriculară;
- personalizarea procesului de predare-învățare în raport cu competențele profesionale ale cadrului didactic și în raport cu elevul (cu clasa);
- stimularea proceselor cognitive, având ca finalitate formarea de competențe;
- asigurarea unei viziuni de ansamblu asupra învățării;
- posibilitatea unei bune utilizări a resurselor (timp, mijloace materiale și auxiliare didactice).

Evaluarea

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Ea trebuie corelată cu toate activitățile didactice. Abordarea comunicativ-funcțională impune atât evaluarea inițială la începutul anului școlar, cât și cea formativă cu scopul urmăririi progresului înregistrat de fiecare elev în parte. Competențele de comunicare vor fi evaluate pe tot parcursul anului școlar.

Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Se va evalua competența de receptare (înțelegerea după auz), de producere orală (vorbirea), citirea corectă, lectura comprehensivă, scrierea cuvintelor, a propozițiilor cu respectarea convențiilor limbajului scris.

Se recomandă cu prioritate tehnici moderne de evaluare precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, adaptate vârstei.

Listă de site-uri utile

www.didacticalimbiiromane.ro
<http://www.revistatus.ro/>
<http://www.123edu.ro/>
<http://www.vicky.ro/scoala.html>
<http://www.infinit-edu.ro/proiecte/planificari-si-...e/planificari-si-proiectari-41>
<http://www.anidescoala.ro/>
<http://www.itsybitsy.ro/copii/>
<http://timssandpirls.bc.edu/pirls2011/framework.html>
http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Portfolio_EN.asp

Grupul de lucru

dr. Norel Mariana	Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea „Transilvania” din Brașov
Karp Ágnes	Liceul cu Program Sportiv „Szász Adalbert”, Tg. Mureș
Kerekes Izabella	Liceul Teoretic „Nagy Mózes”, Tg. Secuiesc
Kocsis Annamária	Școala Gimnazială „Petőfi Sándor”, Tg. Secuiesc
Makai Emese Márta	Școala Gimnazială Nr.2. „Diaconu Coresi”, Brașov
Mátyás Emőke-Éva	Ministerul Educației Naționale, București